

Ἄκρα σιγὴ ἐβασίλευε
 Ἐστὴν πορφύρενια δύσι,
 Ἄγαλι γάλι ἐθόλωναν
 Τὰ ὀλόστρωτα νερά
 Κι' ἀκούσθη τοῦ Δερβίση
 Ἢ βραχνερὴ λαλιά.

(1898)

Σπρώχνει ὁ Βεζύρης τ' ἄρματα
 Στ' ὀλόχρυσο θηκάρι.
 Γέρνει ἔς τὴ γῆ τὰ γόνατα
 Καὶ μ' ὄψι χαρωπὴ
 Κυττάζει τὸ φεγγάρι
 Μιὰ προσευχὴ νὰ πῆ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

BABOYN KAI BATON

ΣΕΛΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΙΝΕ οἱ δύο νέοι ξένοι τοῦ ἐν Παρισίοις Πιθηκολογικοῦ τμήματος τοῦ Μουσείου τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, δύο **Χιμπαζῆ** ὠραίου ἀναστήματος—*Baboun* ὁ ἄρρην τριετής, ὕψους 88 ἑκατοστομέτρων, καὶ ἡ σύντροφός του *Baton* μεγαλειτέρα κατὰ δύο ἔτη, ὕψους πλέον τοῦ ἐνὸς μέτρου—λίαν ἰσχυροί, δῶρον ἐξόχου ἱατροῦ τοῦ ναυτικοῦ.

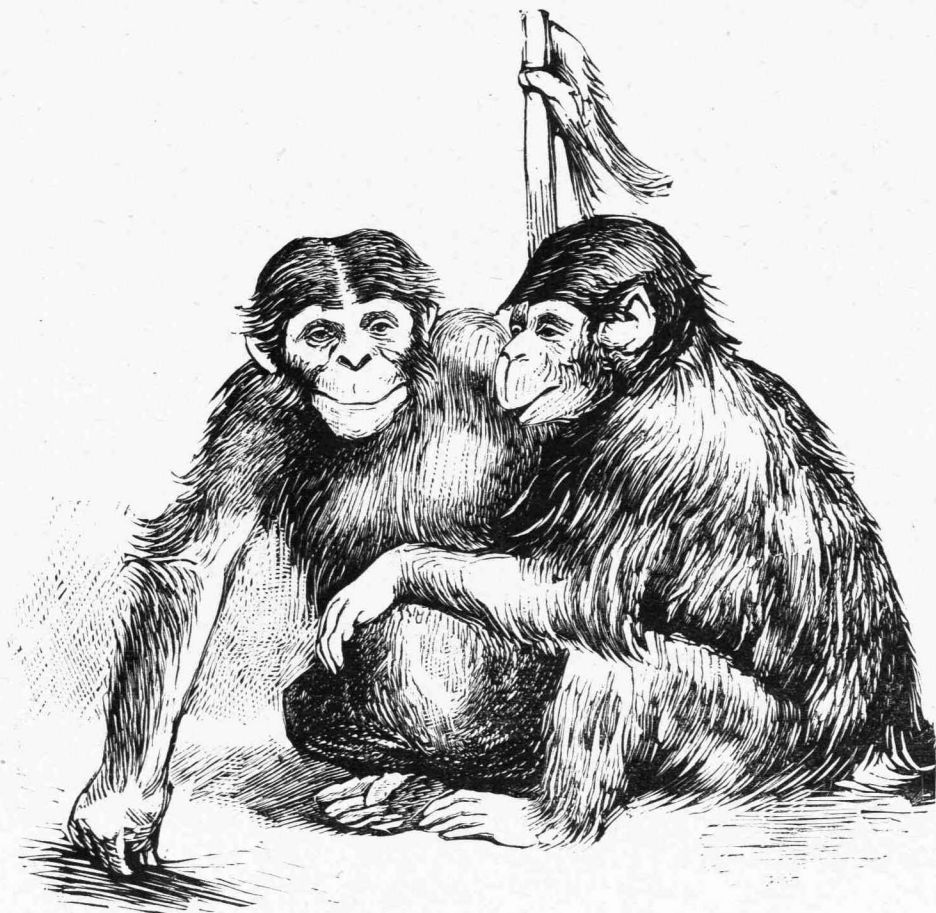
Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν οἱ Χιμπαζῆ ἐπιχειροῦσιν οὕτω τὸ τῆς Εὐρώπης ταξείδιον, καίτοι, μέχρι τοῦδε, οὐδεὶς ἀντέσχεν εἰς τὸ κλίμα. Ἐναντίον τῶν προσεκτικῶν φροντίδων καὶ τῶν μυρίων προφυλάξεων τῶν λαμβανομένων ὑπὲρ αὐτῶν, ἡ φύσις ἐνεδρεῦει τὰ λεπτοφυῆ ταῦτα ζῶα, ὅταν δὲν ἀποθνήσκουσιν ἐξ αἰφνιδιαίας περιπνευμονίας. Ἐξ ὄλων τῶν μεγάλων πιθήκων, ὁ Χιμπαζῆς εἶνε ὁ μᾶλλον πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος προσεγγίζων. Οἱ σοφοὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸν *τραυλοδύτην*, ὄνομα, ὅπερ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο μιᾶς φυλῆς ἀνθρώπων, οἵτινες φαίνεται ὅτι ἦσαν εἶδος πιθήκων τοῦ γένους τῶν *Κυνοκεφάλων*. Ἢ δικνοητική αὐτοῦ κατάστασις τυγχάνει περιφανῶς ἀνεπτυγμένη, εἶνε δ' ἐνταυτῷ ὁ εὐκολώτερον ἐξημερούμενος ἐξ ὄλων τῶν πιθήκων.

Διὰ τῆς ἡλικίας, ἡ φυσικὴ γλυκύτης καὶ ἡ εὐκολία μεθ' ἧς οἱ Χιμπαζῆ προσοικειοῦνται τῷ ἀνθρώπῳ, ἀφανίζεται ὁ χαρακτήρ των καθίσταται δύσκολος, τὸ ἔνστικτον ἄγριον, καὶ ὅταν ἀπειλὴ κινδύνου ἢ ἡ ἀνία τῆς αἰχμαλωσίας ἐρεθίζουσιν αὐτούς, ἡ μανία των βοηθουμένη ὑπὸ τεραστίας μυϊκῆς δυνάμεως τοὺς καθιστᾷ ἀληθῶς τρομερούς.

Εἶνε εὐκολον, συλλαβῶν τις μικροὺς τοὺς Χιμπαζῆ, νὰ τοὺς μάθῃ νὰ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ νὰ τρώγωσιν ὡς ὁ ἄνθρωπος, μεταχειριζόμενοι μαχαίριον, περόνιον καὶ κοχλιάριον. Δι' ὀλίγων μαθημάτων καθοδηγοῦνται, ὅπως ἀνοίγωσιν τὴν θύραν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας, λαμβάνοντες δὲ τὰς ράβδους καὶ τοὺς πῆλους των, ὀδηγῶσιν αὐτοὺς πλησίον τοῦ κυρίου των. Ὁ Μπουφῶν διηγείται ἐν τῇ *Φυσικῇ ἱστορίᾳ* του, ὅτι ἐκέκμητο ἕνα, ἐξόχως εὐφυῆ, ὅστις τῷ ἐχρησίμευεν ὡς θαλαμηπόλος.

Λίαν εὐκόλως ἐπίσης οἱ Χιμπαζῆ ἀποκτῶσι τὰς κοινὰς ἐξεις τοῦ ἀνθρώπου· καπνίζουσι καὶ δεικνύουσι μεγάλην προτίμησιν πρὸς τὰ πνευματώδη ποτά, ἐκ φύσεως κλεπτομανεῖς εἰς ἄχρον. Τρώγουσιν ἀπ' ὅλα· ἀλλ' ἰδίως εἶνε λαίμαργοι εἰς τὰ ζαχαρικά.

Ἐὰν ὁ *Baboun* καὶ ἡ *Baton* δὲν καθαρίζουσι εἰσέτι μόνον τὸν κλωθὸν τῶν καὶ τὰ σκεύη τῶν, τοῦτο θὰ γίνῃ διὰ τοῦ χρόνου καὶ μαθημάτων τινῶν τοῦ φύλακος τῶν πρὸς ὃν συμπαθεῦσι πολὺ. Τῶ ὄντι εἶναι λίαν περιέργον νὰ τοὺς βλέπῃ τις, παρατηροῦντας μὲ τοὺς μεγάλους στρογγύλους ὀφθαλμούς τῶν τοὺς ἐπισκέπτas. Εἶναι κατὰμαυροι μὲ μακρὸν σκληρὸν τρίχωμα. Οἱ βραχίονες αὐτῶν δὲν εἶναι μῆκους ὑπερμέτρου ὡς οἱ τῶν οὐράγγων καὶ γορυλλῶν· αἱ χεῖρες

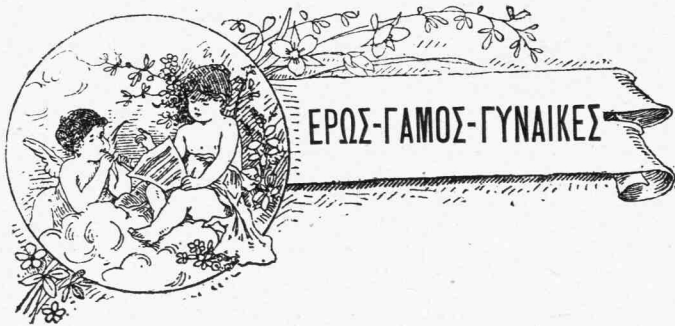
τῶν ἔχουσι τὴν τῶν ἀνθρωπίνων ἔκτασιν, τὰς δὲ γαστροκνημίδας τῶν θὰ ἐξήλευον πλείστοι ποδηλάται. Ἀντιθέτως, πρὸς τὸ πλείστον τῶν πιθήκων, προτιμῶσι τὸ κάθιστον βᾶδισμα, ἐρειδόμενοι ἐπὶ βραχτηρίας. Ὁ *Baboun* καὶ ἡ *Baton* βαδίζουσι ἐπίσης εὐχαρίστως κρατούμενοι ἀπὸ τὸν λαϊκόν: ὁ Παῦλος καὶ ἡ Βιογινία!

Τὸ δέρμα τοῦ Χιμπαζῆ εἶναι λευκὸν πρᾶγμα, ὅπερ ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Κάρολον Φόγλν τὸν μέγαν γερμανὸν φυσιολόγον, νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Χιμπαζῆς εἶναι ὁ προπάτωρ τῆς λευκῆς φυλῆς, ὡς ὁ οὐράγγος ὁ ἐρυθρόδερμος, ὁ προπάτωρ τῆς ἀσιατικῆς, καὶ ὁ μελανόδερμος γορύλλας, ὁ προπάτωρ τῆς μαύρης φυλῆς.

Φυσιολόγοι τινές τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀλλὰ πρὸ πάντων σύγχρονοι μυθιοστοριογράφοι ἤρresκοντο λέγοντες, ὅτι ὁ Χιμπαζῆς ἦτο φύσεως ἄγαν . . . ἀσελγοῦς, ἐνίοτε δ' ἐκ τῆς φυλῆς των ἀπήγαγον γυναῖκας. Ἐξερευνηταὶ ὅμως, ἀπολύτως ἀξιόπιστοι, διῖσχυρίσθησαν τούναντίον. Εἷς μάλιστα διηγείται, ὅτι μία μαύρη ἀπαχθεῖσα ὑπὸ Χιμπαζῆ, ἠδυνήθη νὰ μένη ἐπὶ πολὺν χρόνον μεταξύ αὐτῶν καὶ νὰ μὴ εὐρίσκη ἢ ἐπαίνους διὰ τὰς πρὸς αὐτὴν περιποιήσεις των . . . Ὅπως δὲν θὰ συνεβούλευον τὰς εὐμόρφους Ἀθηναίας μας νὰ υπάγῃσι πρὸς θερρινὴν διαμονὴν ἐν οἰκογενείᾳ . . . Χιμπαζῆ! Ὅπότεν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκυρίευσαν τὴν Καρχηδόνα, εὔρον ἐντὸς ναοῦ τινος τῆς Ἡρας ἰλόκληρον συλλογὴν ἀναθημάτων, ἅτινα ἦσαν δέρματα μεγάλων πιθήκων, ἐξέλαβον δὲ ταῦτα ὡς σώματα ἀγρίων γυναικῶν, προσφερθέντα ὡς ὀλοκαύτωμα.

Ὁ πρῶτος ζῶν Χιμπαζῆς μετεφέρθη εἰς Εὐρώπην ὑπὸ Ὀλλανδῶν ἐμπόρων, οἵτινες τὸν προσέφερον εἰς τὸν τοποτηρητὴν Φρειδερίκον δ' Ὁράνζ! Οἱ τότε φυσιοδίφαι ὠνόμασαν αὐτὸν «*Ἰνδιὸν Σάτυρον*», ἐπίθετον κακόζηλον διὰ ζῦγον τῆς ἀκτῆς τῆς Ἀγκόλα! Ἐκτοτε, συχνάκις ἐστάλησαν ἐκ τοῦ γένους τῶν Χιμπαζῆ εἰς διαφόρους ζωολογικοὺς κήπους τῆς Εὐρώπης, περὶ δὲ τὸ 1860 τὸ Μουσεῖον τῶν Παρισίων ἔλαβεν ἓνα ὕψους 1 μέτρου καὶ 80 ἑκατοστῶν, ἀληθῆ γίγαντα τῆς φυλῆς του, οὗ ἡ κεφαλὴ διατηρεῖται ἀκόμη εἰς τὴν Στοὰν τῶν σκελετῶν.

Π . . .

Τὸ ἀργυρώνητον τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ τιμωρία ἐκεῖνων, οἵτινες τὴν ἀγοράζουν.
 * Ἡ Γυνὴ θὰ ἔκρινε περὶ τῆς εἰλικρινείας τοῦ Ἀνδρός, ὅστις θὰ ἔλεγεν εἰς αὐτὴν, ὅτι τὴν ἀγαπᾷ ἐκ τοῦ κορσαῖ, τ' ὅποιον θὰ τῇ ἐπέτρεπε νὰ φέρῃ.

* Αἱ ἐρωτικαὶ συνεντεύξεις δὲν εἶναι ποτὲ ἀηδεῖς, διότι οἱ ἐρώμενοι ὀμιλοῦν πάντοτε διὰ τὸν ἑαυτὸν των.

* Ἡ γυνὴ εἶναι ὁ ἔμμεσος δημιουργὸς τῆς τύχης ἐνὸς Ἔθνους.

* Τί εἶναι προῖξ; Ὁ καλλωπισμὸς τοῦ Γάμου.

* Τὸ ψεῦδος γυναικὸς ἀγαπωμένης εἶναι τὸ ἡδύτερον εὐεργέτημα, ἀρκεῖ νὰ κατορθώσῃ νὰ πιστευθῇ.

* Ἡ ἄσχημος γυνὴ εἶναι ὄν δυστυχῆς, ἡ καλὴ ἀξία στοργῆς καὶ ἡ κακὴ ἀξία οἴκτου.

* Ἡ γυνὴ τότε μόνον ἐπιβάλλεται εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ὅποτεν γνωρίσῃ τὰς ἀδυναμίας του.